

رضوان حکیم‌زاده، معاون آموزش ابتدایی وزیر آموزش و پرورش:

افت تحصیلی ۴۹ درصد کاهش یافت

داشتیم، موفق شدیم سال گذشته ۳۰ هزار دانش‌آموز بازمانده از تحصیل را به مدارس برگردانیم. این آمار بیشترین برنامهریزی‌های کلانی کرده‌است. رضوان حکیم‌زاده معاون آموزش ابتدایی وزارت آموزش و پرورش در گفت‌وگو با «ایران» درباره برنامه‌ریزی‌های این معاونت برای توسعه عدالت آموزشی می‌گوید: «یکی از موضوعاتی که در سیستم آموزشی کشور باید به آن توجه کرد، موضوع عدالت آموزشی است. رئیس‌جمهوری محترم هم نسبت به این موضوع توجه ویژه‌ای دارد. نکته مهم این است که رئیس‌جمهوری عدالت آموزشی را فقط در تأمین فضاهای آموزشی و منابع خلاصه نکرده، از نظر ایشان عدالت یعنی دانش‌آموزان ما در مدارس دولتی بتوانند آموزش با کیفیت دریافت کنند. در واقع نباید تفاوتی میان دانش‌آموز مدارس دولتی با سایر مدارس وجود داشته باشد.»

معاون وزیر آموزش و پرورش با اشاره به تضمین حق دسترسی عادلانه به آموزش می‌گوید: «عدالت آموزشی یعنی جایگاه اقتصادی و وضعیت درآمدی خانواده منجر به دریافت آموزش‌های متفاوت نشود. در معاونت آموزش ابتدایی سه برنامه‌کلیدی در رابطه با عدالت آموزشی داریم. برنامه اول در رابطه با تضمین

حق دسترسی عادلانه به آموزش؛ در قالب طرح شهید محمودوند است که در راستای بازگرداندن بازماندگان از خوشبختانه با پیگیری‌هایی که انجام شد در آموزش و پرورش مناطق و نواحی مختلف کشور و همین‌طور در همکاری که با سازمان‌ها و دستگاه‌های بیرونی

خبرمی‌دهد.

توسعه مدارس شبانه‌روزی برای دختران

معاون وزیر آموزش و پرورش درباره توزیع متوازن رشته‌ها در مناطق محروم می‌گوید: «سومین برنامه‌ای که ذیل عدالت آموزشی پیگیری می‌کنیم، توسعه

متوازن رشته‌ها در مناطق عشایری است. تعداد دانش‌آموزان عشایری که در رشته‌های نظری درس می‌خوانند به نسبت دانش‌آموزان فنی حرفه‌ای در مقایسه با میانگین کشوری خیلی بیشتر است. به همین دلیل ما باید به سمتی ما، طرح «حامی» در راستای عدالت آموزشی است. این طرح برای ایجاد شرایط بهتر یادگیری برای دانش‌آموزانی است که به دلیل عدم حمایت خانواده یا شرایط نامناسب نتوانستند در مهارت‌های سواد پایه سطح قابل قبول و مناسبی داشته باشند. برای اینکه شکاف میان آنها با سایر دانش‌آموزان پر شود ما طرح حامی را اجرا کردیم.»

حکیم‌زاده درباره تقویت یادگیری دانش‌آموزان نیز توضیح می‌دهد: «بر اساس ارزشیابی نوبت اول، دانش‌آموزانی که نیازمند توجه بودند شناسایی و برنامه‌های جبرانی با رویکرد مثبت، امیدافزینی و تقویت برقرار کردیم.

همه این موارد در کنار آموزش‌های درسی است که برای آنها در نظر گرفته بودیم. نهایتاً در ارزشیابی نوبت دوم نتایج خیلی خوبی بدست آوردیم. به این شکل که در مجموع درس فارسی، ریاضی و علوم که محور ارزیابی ما بودند، حدود ۴۹ درصد کاهش در افت تحصیلی این دسته از دانش‌آموزان داشتیم که از بهبود وضعیت تحصیلی آنها

شبانهریزی یکی از اقدامات و اهداف مهم برای توسعه عدالت آموزشی است. او در این باره توضیح می‌دهد: «در بسیاری از مناطق عشایری و کم‌برخوردار مدرسه‌ای برای مقطع متوسطه دوم نیست، بسیاری از دانش‌آموزان عشایری ما خصوصاً دختران، وقتی که دوره ابتدایی را تمام می‌کنند، از تحصیل باز می‌مانند. به همین دلیل یکی از برنامه‌های اصلی ما توسعه مدارس شبانه‌روزی در مناطق عشایری خصوصاً برای دختران است. خوشبختانه سال گذشته توانستیم تعداد این مدارس را از ۱۰۵ به ۱۱۹ برسانیم و در راستای عدالت آموزشی گام برداریم.»

رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی:

بسته آموزشی خاص برای کودکان کار ارائه می‌شود

آموزش و پرورش تصویب شود. طبق این طرح یک سری از دانش‌آموزان که کودکان کار هستند از گذراندن بخشی از دروس یا برخی محتواها معاف خواهند شد. این طرح حتماً به تصویب شورای عالی آموزش و پرورش می‌رسد. ما بیشتر روی آن بخشی از کودکان کار متمرکز بودیم که به دلیل کار نمی‌توانند ادامه تحصیل دهند.»

اقدام ویژه دیگری که سازمان پژوهش در راستای عدالت آموزشی انجام می‌دهد: تولید بسته آموزشی ویژه برای مناطق دو زبانه است.

حجت‌الاسلام والمسلمین لطفی در این باره توضیح می‌دهد: «تلاش می‌کنیم تا مهر و آبان بسته آموزشی مناطق دو زبانه را به اتمام برسانیم. بخش زیادی از دانش‌آموزان و مردم ما در مناطقی هستند که زبان مادری‌شان، فارسی نیست، ما در پنج منطقه پنج بسته آموزشی را برای دانش‌آموزان بدو ورود (کلاس اولی‌ها) آماده می‌کنیم تا بتوانند طی یک دوره آموزشی فشرده از زبان مادری به زبان فارسی به راحتی

عبور کنند.

این کار با مدیریت متمرکز پنج استان و برنامه‌ریزی کلان سازمان پژوهش انجام می‌شود. این بسته حتماً نقش مهمی بر کیفیت آموزش و جبران ضعف و نقیصه در مناطق دو زبانه دانش‌آموزان متحمل شده‌اند، خواهد داشت.»

از مشکلات کودکان کار را که نمی‌توانند ادامه تحصیل دهند حل می‌کند. از این رو ما باید در راستای برنامه هفتم توسعه یک برنامه درسی متناسب‌سازی شده برای گروه‌های مختلف دانش‌آموزان بازمانده داشته باشیم.»

او با اشاره به اینکه تا پایان شهریور برنامه درسی ویژه‌ای برای کودکان کار ارائه می‌شود، می‌گوید: «سال گذشته به طور فشرده پژوهش در این زمینه را شروع کردیم و ان‌شاءالله تا پایان شهریور برنامه درسی ویژه این گروه‌های مختلف آماده می‌شود.

حتمناً در افزایش دسترسی آموزشی، پوشش بیشتر دانش‌آموزان، خصوصاً در دوره متوسطه تأثیر خواهد داشت. چون ما در مقطع ابتدایی مشکل برنامه تحصیلی نداریم و بیشتر مشکلات ما در مقطع متوسطه است. ان‌شاءالله بتوانیم با تدوین این برنامه تعداد بیشتری از دانش‌آموزان را تحت پوشش قرار بدهیم.»

او در پاسخ به این سؤال که بسته‌های آموزشی چهطور به دست دانش‌آموزان خواهد رسید؟ می‌گوید: «ما در وهله اول تولید بسته انجام نمی‌دهیم در واقع کار اصلی که انجام می‌شود، تدوین یک آیین‌نامه یا یک قاعده است. سپس باید در شورای عالی

آموزشی، دو پروژه ویژه در دست داریم که تا دو-سه ماه آینده نهایی می‌شوند. یکی از این پروژه‌ها تدوین برنامه درسی بازماندگان از تحصیل است. ما می‌دانیم امکان تحصیل برای یک‌سری از دانش‌آموزان به دلیل شرایط خاصی که دارند فراهم نیست. کودکان کار به دلیل شرایط خانوادگی و زندگی مجبور به کار هستند و فرصت اینکه تمام وقت در مدرسه باشند را ندارند. به همین دلیل طرح‌هایی که انجام شده بخشی

دانش‌آموزان مناطق دو زبانه و کودکان کار در راستای عدالت آموزشی مورد توجه سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی قرار گرفته‌اند. رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، رسیدگی به کودکان کار را از اقدامات مهم برنامه هفتم توسعه می‌داند. حجت‌الاسلام والمسلمین علی لطفی در گفت‌وگو با «ایران» درباره برنامه‌های سازمان پژوهش در زمینه عدالت آموزشی می‌گوید: «در زمینه عدالت

رضوان حکیم‌زاده

رجبعلی برزویی رئیس دانشگاه فرهنگیان:

کاری مهم‌تر از تربیت معلم نداریم

اجرا کردیم و همین موجب شد که به مراتب افراد شایسته‌ای را انتخاب کنیم. در واقع کسانی که در دانشگاه فرهنگیان پذیرفته شدند از نظر علمی ترازهای ۱۰ تا ۱۱ هزار دارند که بجز دانشگاه فرهنگیان نمی‌توانند در دانشگاه‌های برتر کشور پذیرفته شوند.»

دانش‌آموزان مستعد بدون کنکور به دانشگاه فرهنگیان می‌روند

او با اشاره به پذیرش بدون کنکور دانش‌آموزان مستعد در دانشگاه فرهنگیان می‌گوید: «مسیر دیگری که اکنون در آن قرار داریم پذیرش استعدادها برتر است. آموزش و پرورش دانش‌آموزانی دارد که برخی از آنها استعداد برتر هستند. ممکن است یک نفر در ورزش، یک نفر در هنر و در موارد مختلف از جمله حفظ قرآن استعداد برتر باشد. این افراد مستعد هستند، اما ممکن است در کنکور خیلی موفق نباشند، با این حال ما دانش‌آموزان مستعد و برتر را جذب می‌کنیم. شاید آن دانش‌آموزی که حافظ قرآن است نسبت به دانش‌آموز معمولی که خوب

دانشگاه فرهنگیان جذب کنیم.»

اما چه تعداد دانش‌آموز از این مسیر جذب دانشگاه فرهنگیان می‌شوند؟ برزویی می‌گوید: «امسال در زمینه دانش‌آموزان استعداد برتر حدود ۲۸۵۰ نفر را پذیرش می‌کنیم. تاکنون ۱۷ هزار نفر در این ارزیابی شرکت کرده‌اند که

۶ هزار نفر از آنها مدارک مورد تأیید داشتند. البته باید این مدارک در معاونت‌های ما با همکاری مدرسی که آنها را صادر کردند، تأیید شوند. علاوه بر این باید صلاحیت‌های معلمی این افراد مستعد در کانون‌های ارزیابی ما بررسی شود. اول است که این طرح اجرایی می‌شود و ان‌شاءالله حدود ۲۸۵۰ تا ۲۹۰۰ نفر از این مسیر جذب دانشگاه فرهنگیان خواهند شد.»

برزویی درباره جذب دانشجویان دانشگاه‌های دیگر به دانشگاه فرهنگیان نیز توضیح می‌دهد: «یک مسیر دیگر بحث رانیه معلمی است. در اینجا می‌توانیم استعدادهای برتری که در دانشگاه‌های دیگر غیر از دانشگاه ما درس می‌خوانند جذب کنیم. بدین شکل دانشگاه فرهنگیان دانشجویان مستعد و توانمند سایر دانشگاه‌های کشور را شناسایی و ارزیابی کرده و شرایط پذیرش و تحصیل آنها در دانشگاه فرهنگیان را فراهم می‌کند. البته باید در سال از تحصیل آن دانشجویان گذشته که در رشته‌های مختلف تحصیل می‌کنند عدالت اجتماعی را رویدر جدید است. با این طرح ما بهترین‌ها را از همه دانشگاه‌های کشور و جامعه

سوم و چهارم تحصیل خود به دانشگاه فرهنگیان ببایند.» به گفته رئیس دانشگاه فرهنگیان در حال حاضر آیین‌نامه رانیه معلمی مطابق با مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی است؛ او در این باره می‌گوید: «سال گذشته این آیین‌نامه را مصوب کردیم و ان‌شاءالله از سال آینده آن را اجرایی می‌کنیم. در کنار این موارد، دانشجوی مستعدی که پس از دو سال تحصیل در دانشگاه خود به دانشگاه فرهنگیان می‌آید باید ۵۰۰ ساعت آموزش‌های صلاحیت‌های معلمی، فرهنگی و تربیتی بگذرانند. دانشجوی مدرک خود را از همان دانشگاه قبلی خودش می‌گیرد اما همزمان معلم آموزش و پرورش خواهد بود و به استخدام آموزش و پرورش درمی‌آید.» برزویی همچنین درباره استفاده از نخبان دانشگاه‌های کشور در دانشگاه فرهنگیان توضیح می‌دهد: «استفاده از نخبان دانشگاه‌های دیگر که در رشته‌های مختلف تحصیل می‌کنند عدالت اجتماعی را رویدر جدید است. با این طرح ما بهترین‌ها را از همه دانشگاه‌های کشور و جامعه

امسال در زمینه دانش‌آموزان استعداد برتر حدود ۲۸۵۰ نفر را پذیرش می‌کنیم. تاکنون ۱۷ هزار نفر در این ارزیابی شرکت کرده‌اند که ۶ هزار نفر از آنها مدارک مورد تأیید داشتند

انتخاب و در دانشگاه فرهنگیان جذب می‌کنیم. با این اقدامات به آینده جایگاه معلم ویژه خواهد بود، چون اکثریت کسانی که جذب می‌شوند از نخبان و مستعدان کشور هستند. با این شیوه خود به خود سطح آموزش کشور بالا می‌رود. این مسیر کمک می‌کند با ناآواری که از سوی معلمان نخبه انجام می‌شود، سطح مدارس بالا برود و به دنبال آن اتفاقات بهتری هم برای دانش‌آموزان کشورمان رخ بدهد.» رئیس دانشگاه فرهنگیان در پاسخ به این سؤال که مهر اسناد دانشگاه فرهنگیان چه تعداد دانشجو پذیرش می‌کند؟ می‌گوید: «امسال حدود ۳۱ هزار نفر از طریق کنکور به دانشگاه فرهنگیان جذب خواهند شد. همچنین ۱۸۰۰ نفر طبق یک آیین‌نامه قدیمی به نام دومدرگی‌ها جذب می‌شوند، دو مدرگی‌ها کسانی هستند که دو سال از تحصیل خود را در یک دانشگاه دیگر تحصیل کرده بودند و دو سال مابقی را در دانشگاه فرهنگیان درس می‌خوانند. دوهزار و ۸۵۰ نفر نیز از مسیر استعداد برتر و بدون کنکور جذب می‌شوند.»

گزارش

غزل رضایی

گروه اجتماعی

شایسته‌گزینی و استفاده از ظرفیت نخبان در دانشگاه فرهنگیان مسیر جدیدی برای ارتقای سیستم تعلیم و تربیت کشور است. موضوعی که در یک سال اخیر در راس برنامه‌های آموزش و پرورش قرار گرفته است. رجبعلی برزویی رئیس دانشگاه فرهنگیان درباره جذب افراد شایسته برای تربیت معلم در دولت چهاردهم می‌گوید: «رویکرد ما در دانشگاه فرهنگیان این است که چه کنیم تا منزلت اجتماعی و معیشتی معلم حفظ شود و اینکه چه اقداماتی انجام بدهیم که معلمی به عنوان انتخاب اول در برگزیدن شغل برای افراد باشد. به جرات می‌توانم بگویم، اتفاقاتی که در این دو سه سال گذشته بویژه در دولت جدید رخ داده، کمک کرده تا این هدف رقم بخورد. در حال حاضر یکی از دغدغه‌های آموزش و پرورش معیشت معلمان است

استفاده از نخبان دانشگاه‌های دیگر که در رشته‌های مختلف تحصیل می‌کنند عدالت اجتماعی را رویدر جدید است

که سعی می‌کنیم این مشکل را حل کنیم. اما نکته امیدوارکننده در چند ماه گذشته، بازگشت معلمان است یعنی کسانی که از آموزش و پرورش به دستگاه‌های دیگر رفته بودند اکنون یا برمی‌گردند یا از سایر دستگاه‌ها تمایل دارند به آموزش و پرورش بایانند.» او با تأکید بر شایسته‌گزینی در جذب معلمان می‌گوید: «ما کاری مهم‌تر از تربیت معلم نداریم. بعد از سال‌ها کار در حوزه تعلیم و تربیت معتقدم، معلم با ۳۰ سال خدمت می‌تواند چندین نسل را تربیت کند و تأثیرگذاری که یک معلم در تربیت افراد دارد هیچ نهادهی ندارد. بنابراین قبل از هر کاری باید معلم شایسته‌گزینی نیز توضیح می‌دهد: «برای اینکه معلم شایسته تربیت کنیم باید اول افراد واجد شرایط را انتخاب کنیم. به همین دلیل شیوه‌های متعدد انتخاب معلم را طراحی کردیم که یکی از آنها کنکور اختصاصی خود ماست. در دو سال گذشته کنکور اختصاصی

خبر در ادبیات نظام آموزشی واژه‌های عدالت محور و برنامه‌ریزی برای اجرای آن زیاد به گوش رسیده اما به تحقق واقعی خود دست پیدا نکرده است و با وجود تلاش‌ها و برنامه‌ها در دوره‌های مختلف این پرسش کاملاً مطرح است که: نظام آموزشی کشور ما تا چه میزان توانسته است عدالت را به این معنا در مدارس و مراکز آموزشی خود اجرا کند. اما آنچه که مشخص است با روی کار آمدن دولت چهاردهم، آموزش و پرورش ویژه‌تر از چهار دهه قبل مورد توجه رئیس دولت قرار گرفته و در حال حاضر در کلام و تأکید رئیس‌جمهوری عدالت آموزشی و تحقق اجرای آن حضور همیشگی پیدا کرده است. تقریباً همه متخصصان و صاحب‌نظران تعلیم و تربیت این توجه و تأکید را فرصت خوبی برای آموزش و پرورش می‌دانند و مستمراً بر استفاده مطلوب از این موقعیت توصیه می‌کنند.

رئیس دولت چهاردهم عدالت آموزشی را با دو

یکی از مهم‌ترین برنامه‌های هر دولتی، اجرایی شدن عدالت با معنای مشخص در حوزه‌های مختلف است: عدالت در آموزش، عدالت در پرداخت، عدالت در سیاست، عدالت در اقتصاد و... در این میان پیچیده‌ترین و گسترده‌ترین عدالت در آموزش گنجانده می‌شود، چون طیف وسیع و متنوعی از مخاطبان را در جامعه، مورد هدف قرار می‌دهد.

آموزشی به معنای تضمین دسترسی برابر همه فراگیران به فرصت‌های آموزشی با کیفیت است، بدون توجه به عوامل اقتصادی، اجتماعی، جغرافیایی، جنسیتی یا نژادی. در دو سه دهه

دکتر زهرا علی‌اگری معاون امور رسانه وزارت آموزش و پرورش

برای عدالت آموزشی و پرورشی و ارتقای کیفیت آموزش، نیاز به تغییرات بنیادی‌تری در رویکردها، روش‌های تدریس، برنامه‌های درسی و فرهنگ آموزشی وجود دارد. تداوم توانمندسازی معلمان برای کسب روش‌های تدریس مؤثرتر و جذاب‌تر؛ تحول در برنامه درسی و توجه به مهارت‌های زندگی، تفکر انتقادی و خلاقیت؛ مشارکت والدین در فرآیند آموزشی می‌تواند دستیابی به نتایج پایدار و مؤثر در زمینه کیفیت بخشی آموزشی را امکان‌پذیرتر کند. در نظام آموزشی نوین برای تحقق این عدالت استفاده از روش‌های تدریس فعال و مشارکتی شامل فعالیت‌های گروهی و پروژه‌های عملی، طراحی برنامه‌های آموزشی متناسب با نیازهای خاص دانش‌آموزان، فراهم کردن دسترسی به فناوری‌های نوین مانند کامپیوترها و اینترنت برای یادگیری بهتر، جذب سرمایه‌گذاری‌های خصوصی برای بهبود زیرساخت‌ها و ارائه خدمات آموزشی و

ناگفته نماند که طراحی فضایی که امکان تعامل و همکاری بین دانش‌آموزان را فراهم کند، می‌تواند به یادگیری اجتماعی و مهارت‌های ارتباطی آنان نیز کمک کند. طراحی و معماری مدارس بر پایه شاخص‌های نوین محیط‌های یادگیری از جمله اتفاقات خوبی است که در این رویکرد برنامه‌ریزی شده است. رویکرد دوم مدنظر مسعود پزشکان؛ مسأله کیفیت بخشی آموزشی است که در این محور نیز آموزش و پرورش اقداماتی از جمله طرح‌های اجتماعات یادگیری، حامی، شمیم، مهارت‌آموزی و... را در آموزش ابتدایی و متوسطه شروع کرده است. بدون تردید فرآیند عملیاتی شدن کیفیت بخشی آموزشی طولانی‌تر از مبحث مدرسه‌سازی و تجهیز محیط‌های یادگیری است و طبیعتاً انتظار برای مشاهده و محسوس شدن نتایج برپایه عدالت در این بخش مدت زمان بیشتری را می‌طلبد.

رویکرد فضای آموزشی و کیفیت بخشی آموزشی تبیین و مطالبه کرده است. خوشبختانه در موضوع فضاهای آموزشی حرکتی که آغاز شده است تقریباً قابل دفاع و نتیجه بخش بوده و در گفتمان می‌شود که همراه سال‌های بهره‌برداری از بیش از صدها مدرسه و هزاران کلاس درس اتفاق می‌افتد و تقریباً تا سال آینده نیازهای موجود برطرف خواهد شد.

بدون تردید یکی از مؤلفه‌های مهم در فرآیند یاددهی - یادگیری به مطلوبیت فضای آموزشی و محیط یادگیری دانش‌آموزان بر می‌گردد. وقتی که فضای مدرسه ایمن، استاندارد، دارای تجهیزات و امکانات و متناسب با تراکم دانش‌آموزی بومی باشد، معلمان می‌توانند با بهره‌گیری از فضا و امکانات، به شیوه‌ای مؤثرتر تدریس کنند و دانش‌آموزان در یک محیط حمایتی و انگیزشی به یادگیری بپردازند.